

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№3

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umiddjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNINI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNINI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELINI	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDA AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI.....	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Diilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI.....	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOYIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR.....	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiztdinovna	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI.....	224
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEKANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQRISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёрв Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQRISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOPMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQRISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'ymurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Хамраев Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliiddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кызы	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....438

Djuraeva Didora Sobirjonovna

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI

Djuraeva Didora Sobirjonovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekistonda aholi bandligini ta'minlash va turmush darajasini yaxshilash istiqbollari haqida bag'ishlangan. Muallif O'zbekiston Respublikasining "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi Qonuni hamda Xalqaro Mehnat Tashkiloti (XMT) metodologiyasi asosida bandlik tushunchasining mazmunini tahlil qilib, ularning o'zaro mosligi va farqli jihatlari yoritadi. Maqolada iqtisodiy islohotlar, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish orqali samarali bandlikni ta'minlash yo'llari, mehnat bozorida mavjud muammolar hamda ularni hal etish strategiyalari tahlil qilingan. Shuningdek, muallif samarali bandlik tushunchasini XMT standartlariga muvofiq talqin qilib, ish haqi darajasining inson farovonligi va aholi turmush darajasiga ta'sirini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: bandlik, samarali bandlik, mehnat bozori, iqtisodiy islohotlar, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, ish haqi, aholi turmush darajasi, Xalqaro Mehnat Tashkiloti, O'zbekiston.

Abstract. This article is devoted to the prospects of ensuring employment and improving the living standards of the population in Uzbekistan. The author analyzes the concept of employment based on the Law of the Republic of Uzbekistan "On Employment of the Population" and the methodology of the International Labour Organization (ILO), identifying similarities and differences between their interpretations. The article discusses ways to ensure effective employment through economic reforms, the development of small businesses and private entrepreneurship, and examines the problems of the labor market along with strategies for addressing them. The author also interprets the concept of effective employment in accordance with ILO standards and emphasizes the impact of wage levels on human welfare and the standard of living of the population.

Keywords: employment, effective employment, labor market, economic reforms, small business, private entrepreneurship, wages, living standards, International Labour Organization, Uzbekistan.

Аннотация. Данная статья посвящена перспективам обеспечения занятости населения и повышения уровня жизни в Узбекистане. Автор анализирует понятие занятости на основе Закона Республики Узбекистан «О занятости населения» и методологии Международной организации труда (МОТ), выявляя сходства и различия между их трактовками. В статье рассматриваются пути обеспечения эффективной занятости через проведение экономических реформ, развитие малого бизнеса и частного предпринимательства, а также анализируются проблемы рынка труда и стратегии их решения. Автор также интерпретирует понятие эффективной занятости в соответствии со стандартами МОТ и подчеркивает влияние уровня заработной платы на благосостояние населения и качество жизни.

Ключевые слова: занятость, эффективная занятость, рынок труда, экономические реформы, малый бизнес, частное предпринимательство, заработная плата, уровень жизни населения, Международная организация труда, Узбекистан.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda bandlik masalalari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muhim ko'rsatkichi sifatida katta ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar aholi bandligini ta'minlash sohasida yangi imkoniyatlar yaratayotgan bo'lsa-da, bu jarayon keskin qarama-qarshiliklar va muammolar bilan kechmoqda.

Mamlakatimizda ishsizlik, mehnat resurslaridan samarali foydalanmaslik, past ish haqi va ijtimoiy himoyasizlik kabi muammolar mavjud. Bularning barchasi aholi turmush darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatib, iqtisodiy rivojlanish sur'atlarini sekinlashtirmoqda. Shu sababli bandlik siyosatini takomillashtirish, mehnat bozorini isloh qilish hamda samarali bandlik modelini joriy etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Ushbu maqolada O'zbekistonda aholi bandligining hozirgi holati tahlil qilinib, uning samaradorligini oshirish, turmush darajasini yaxshilash istiqbollari hamda yo'llari ko'rib chiqiladi. Mazkur maqolada aholi bandligini ta'minlash va turmush darajasini yaxshilashga qaratilgan jarayonlarni qiyosiy rivojlantirishga oid turli yondashuvlar umumlashtirilgan holda o'rganildi hamda xulosalar asosida amaliyotda qo'llash bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasining "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi Qonunida bandlik fuqarolarning qonunga zid bo'lmagan, shaxsiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish hamda daromad keltirish bilan bog'liq faoliyati sifatida belgilangan.

Biroq bandlik tushunchasi faqat mehnat faoliyati bilan cheklanmaydi. Xodimlarning vaqtincha betobligi sababli ishlamasligi, ta'til davri, qayta tayyorlash, malaka oshirish kabi holatlar ham bandlik tizimining muhim tarkibiy qismi sifatida e'tirof etiladi.

Shu munosabat bilan bandlikni ijtimoiy-iqtisodiy kategoriya sifatida aholi iqtisodiy faol qismining umumiy holatini ifodalovchi tushuncha sifatida belgilash maqsadga muvofiqdir. Bu esa odamlarning muayyan ish bilan band bo'lishi yoki daromad keltiradigan kasbga ega bo'lishi bilan tavsiflanadi.

Mazkur tushunchaning mohiyatini anglash uchun turli metodologik yondashuvlar, jumladan, Xalqaro Mehnat Tashkiloti (XMT) metodologiyasi hamda milliy qonunchilik asosidagi ta'riflarni solishtirish zarur. "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi qonundagi bandlik toifalari ko'p jihatdan XMT metodologiyasi bilan mos keladi. Biroq XMT metodologiyasida bandlik tushunchasi yanada kengroq talqin etiladi.

Bandlik masalalarini o'rganishga bo'lgan e'tibor ortib borayotganligi sababli iqtisodiy o'sishda ijtimoiy omillarning roli ham ortib bormoqda. Respublikamizda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar bandlik tizimida o'tish davrining qarama-qarshiliklarini aks ettirib, islohotlardan oldingi davr bandlik xususiyatlari bilan bozor iqtisodiyotiga xos yangi tendensiyalarning o'zaro uyg'unlashuvi bilan tavsiflanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot jarayonida qiyosiy tahlil, statistik tahlil va tizimli yondashuv metodlaridan foydalanildi. Bandlik masalalarini o'rganishda milliy qonunchilik, Xalqaro Mehnat Tashkiloti metodologiyasi hamda iqtisodiy rivojlangan mamlakatlar tajribasi o'rganildi.

Shuningdek, iqtisodiy islohotlar jarayonida bandlik siyosati, mehnat bozorida talab va taklif muvozanati hamda bandlik ko'rsatkichlarining o'zgarish dinamikasi tahlil qilindi. Tadqiqot davomida iqtisodiy islohotlarning mehnat bozoriga ta'siri hamda bandlik tizimining rivojlanish tendensiyalari kompleks yondashuv asosida o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston iqtisodiyotida olib borilayotgan islohotlar natijasida bandlik tizimida muhim o'zgarishlar yuz bermoqda. Shu bilan birga, mehnat unumdorligining pastligi, sanoatdagi eskirgan tarmoq va kasbiy tuzilmalar hamda past ish haqi darajasi kabi muammolar ham saqlanib qolmoqda.

Yosh ishchilar malakasi va ularning intellektual salohiyatidan to'liq foydalanilmasligi jamiyat rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada mamlakatdagi bandlik tizimi zamonaviy bozor iqtisodiyoti talablariga to'liq mos kelmayotgani kuzatiladi.

Mehnat bozorida talab va taklif muvozanatini ta'minlash, iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish yangi ish o'rinlarini yaratishning muhim manbai hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining rivojlanish strategiyasida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, aholi uchun doimiy daromad manbalarini yaratish hamda xususiy sektor ulushini oshirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti (XMT) tomonidan "munosib mehnat" tushunchasi ishlab chiqilgan bo'lib, u erkinlik, tenglik, ijtimoiy xavfsizlik va inson qadr-qimmatini ta'minlovchi mehnat sharoitlarini anglatadi. Shu sababli samarali bandlik nafaqat ish o'rinlarini yaratish, balki inson qadr-qimmatini va farovonligini ta'minlaydigan mehnat sharoitlarini yaratishni ham o'z ichiga oladi.

Samarali bandlik tushunchasi XMT tomonidan qabul qilingan konvensiyalar va tavsiyalar asosida shakllangan bo'lib, u 1964-yilda qabul qilingan "Bandlik siyosati to'g'risida"gi 122-konvensiyada o'z aksini topgan.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida ishlab chiqarish omillaridan samarali foydalanish, mehnat resurslaridan optimal darajada foydalanish hamda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Optimal bandlik modeli esa aholining farovonligini oshirish va turmush darajasini yaxshilashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib, samarali bandlikning eng muhim omili - ishchining ish haqi hisoblanadi. Umuman olganda, bozor iqtisodiyoti qonunlariga ko'ra, mehnat bilan band bo'lgan yoki ish qidirayotganlar o'zlari va oila a'zolarining munosib yashashi hamda iqtisodiy farovonligini ta'minlash uchun yuqori darajadagi ish haqiga ega bo'lishga intilishi inobatga olmoq lozim.

Ish haqi darajasini oshirishi uchun ish haqiga ega bo'lgan xizmatchining oladigan maoshini ish haqini taqqoslash asosida o'lchash mumkin. Ushbu taqqoslash bizga past yoki yetarli darajada ish haqi bo'lmagan ishchilarni aniqlab olish imkonini beradi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan qaraganda, aynan unumli bandlik ishchilarni yuqori darajadagi ish haqi bilan ta'minlashi mumkin. Bu munosib turmush darajasini yaxshilash bilan birga shaxsning insoniy salohiyatini rivojlantirish imkoniyatini ta'minlaydi.

Shu nuqtai nazardan olib qaraganda, biz uchun eng katta qiziqish umumiy bandlik va xususan, samarali bandlik muammolari bo'lishi mumkin va, ularning o'z vaqtida hal etilishi yakuniy maqsadga erishishga olib keladi.

Har qanday jamiyatda obyektiv o'zaro bog'liqlik va undagi mavjud mavjud mehnatga layoqatli aholi hamda uning ijtimoiy ishlab chiqarishdagi ishtirokining tabiati va darajasi o'rtasidagi farqi belgilab olmoq muhim. To'liq va samarali bandlikka erishish muhim vazifalardan biri bo'lib, ijtimoiy siyosat va iqtisodiy fanning dolzarb tadqiqod manbai hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sh.M. Mirziyoyev – Yangi O'zbekiston strategiyasi – T.: -O'zbekiston nashriyoti. 2021. – 464 bet
2. M.Q. Pardaev, O.M. Pardaeva. O'zbekiston aholisining o'sishi va farovonlik darajasining Markaziy Osië davlatlari bilan qiësiy tahlili. - Servis ilmiy-amaliy jurnal. 2022 yil 4/2-soni.9-16 b.
3. Usmanova Z.I., Djuraeva D.S. Aholining turmush darajasi va sifatini baholashning nazariy asoslari. Ilg'or iqtisodiyot va pedagogik texnologiyalar. Ilmiy-amaliy jurnal. – 2025 yil, № 6-son. B.87-89.
4. Usmanova Z.I. Methods of effective Assessment of Tourist and Recreational Capacity in Uzbekistan. Central Asian Journal of Innovations on Tourism management and finance.Vol.7. No 1.Jan. 2026. <https://cajitmfcasjournal.org/index.php/CAJITMF/article/view/1119/1125>
5. Rubin Yu.B. Competition: orderly interactions in professional business. Questions of Economics.2007;(4): 152-156;
6. Fashiev Kh.A. Popova E.V. How to measure the competitiveness of an enterprise? // Marketing in Russia and abroad. - 2003. - No. 4. - p. 53-68;

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100